

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jelling-Samfundet

1961

JELLING-SAMFUNDET

ÅRSSKRIFT

FOR

JELLING-SAMFUNDET

1961

Dimissionstale 1961

Når vi i år holder dimissionsfest er det noget af en historisk begivenhed, ikke alene fordi det altid er en stor dag i vort 120 årige seminariums historie, når et nyt hold lærere går ud i skolens tjeneste, men også fordi det er sidste gang, en klasse mandlige elever forlader seminariet. Det er i dag såre nemt at få embede når og hvor man ønsker, men det er ikke blevet lettere at være lærer, måske tværtimod. Ikke blot har det aldrig været særlig let at lære børn at stave, læse, skrive og regne forsvarligt, men i vor spredte og urolige tid er det måske trods alle moderne metoder og systemer sværere end nogensinde. Som man under den sidste krig talte om den totale krig, kan der med en vis ret i dag tales om den totale uro. Samfundet er som en myretue. Folk flytter som aldrig før: Fra land til by, fra by til by og fra erhverv til erhverv. Biler, flyvemaskiner og andre moderne trafikmidler beforder os allevegne hen på alle tider af døgnet, og når kroppen er urolig, bliver ånden det også. Velfærdsstatens velsignelser radio, film og fjernsyn øger sindets uro og giver både voksne og børn stærke indtryk. Film og boganmeldelser reklamerer med gribende oplevelser, rystende, ja forrygende spænding, som ofte appellerer til instinkterne i stedet for at forme dem og rører lidenskaberne i stedet for at give sjælen det, som er al kulturs forudsætning: fordybelse og erindring. Det er intet under, at denne uro svækker skolen, som altid vil være en funktion af samfundet. Alle lærere kender af sørgelig erfaring de spredte børn, som er vant til og ønsker adspredelse og underholdning i stedet for koncentration og stilhed. Skolen skal ikke blot orientere om stedse flere fag, men også varetage alle mulige sanitære og sociale opgaver, som om samfundets brøst kunne rettes i skolen. Det er let at forstå, at

læreren ofte kan føle sig fristet til i den store fagtrængsel at lære mere end godt er af den moderne dyrkelse af nemheden. Industrien arbejder stadig på at gøre livet lettere for os gennem mekanik og rationalisering. Presse og reklame anstrenger sig for at gøre avisen nemmere at læse og annoncerne lettere at huske. Også læreren kan til tider være fristet til at dyrke nemhedens pædagogik og glemme den gamle sandhed, at det svære er undervisningens salt, og at en væsentlig del af skolens opgave er at opdrage, hvilket netop ofte sker gennem opøvelse af præcision, nøjagtighed, samvittighedsfuldhed under arbejdet med skolens krav.

Den gamle skole er ofte og med rette blevet kaldt en terpe-skole, og den vil næppe nogen savne. Men det er dog et spørgsmål, om vi i vore dage ikke er ved at glemme eller overse gentagelsens værdi, ja mon man ikke ligefrem ved en god lærer kan forstå en lærer, som behersker gentagelsens vanskelige kunst, og som kan gentage åndfuldt uden at kede. Medens nemlig de fleste maskiner og opfindelser gennem tekniske fremskridt stadigt forbedres, tyder intet på, at menneskets evner udvikles og forbedres, således forstået, at vi fra naturens hånd i dag skulle være bedre udrustede end vor fædre. Kløge biologer frygter det modsatte. Slægten sløves af stærke indtryk, og der skal bred ryg til at bære gode dage. — Lykkelig den lærer, der formår at finde frem til de værdier, der er værd at gentage, og prente dem ind i børnenes sind, så de har noget at leve på og erindre, når de som voksne står ved samle-båndet i det store industriapparat og lider under det mekaniserede samfunds plage: Kedsommeligheden og tomheden.

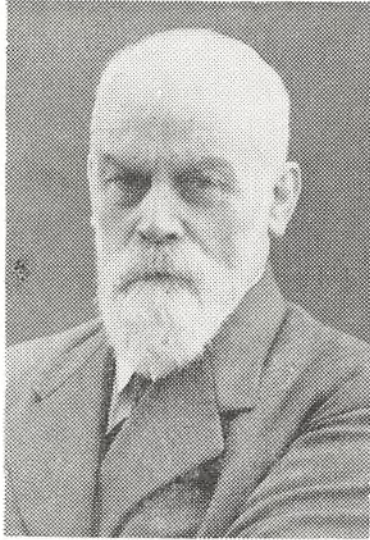
Den kendte filosof og pædagog Rasmus Nielsen skildrer i en af sine afhandlinger (Om det aandelige Liv i Nutiden) forskellen mellem det folkelige og det populære. Den mand, der leder et folk til at udføre, hvad det helst vil uden at spørge, hvad det må ville, han bliver populær, men ikke folkelig; den derimod, som bevæger folket til at udføre ikke hvad det helst vil, men hvad det må ville, han bliver folkelig, men ikke populær. Den populære mand gør folket til en masse, men den folkelige mand gør mængden til et folk, fordi han gør det til, hvad det efter sit sande væsen er bestemt til. Moses var en sand folkelig mand, da han førte Israel gennem ørkenen og stillede krav til dem. Aron blev en populær mand, da han fulgte folkets ønsker, da det råbte: Lav os en gud. —

Jeg vil gerne ønske for Dem, at De må blive populære, noget af det mest attråede i vore dage ikke blot for skuespillere og politikere; men jeg vil endnu mere ønske for Dem, at De må blive gode, folkelige lærere i Rasmus Nielsens betydning: Folkets sande opdragere og vejledere. Folkeskolen skal være jert fremtidige virkefelt. Den bør ikke blot være folkelig i den forstand, at næsten alle børn søger den, men skulle også gerne være folkelig i den henseende, at den var til folkegavn, til styrkelse af vort folks sande væsen.

I en sådan skole må det være lærerens opgave at bygge bro mellem skole og hjem og ikke at glemme, at børnene tilhører hjemmet. Det er forældrenes ønsker og idealer, som skal levendegøres i den nye slægt og ikke først og fremmest samfundets. Den folkelige lærer må kunne bygge bro mellem generationerne, må kunne »vende fædrenes hjerter til børnene«, således forstået, at et folk kun lærer sig selv at kende gennem sin historie og sine minder. Det er ikke nogen let opgave at være lærer på denne måde. Den kunst kan ikke tilegnes i fire år på et seminarium, men kræver et helt liv og kan give mange skuffelser; måske kan De i mismodige stunder være fristet til at spørge, som disciplene spurgte deres mester i ørkenen: Hvorfra skal vi skaffe brød til så mange?

Må jeg slutte med at minde Dem om den smukke frise i seminariets musiksæl med indskriften: *A genio lumen*, lyset kommer fra geniet, ånden, eller hvordan man nu vil oversætte. Der er ingen andre steder at hente åndelig opbyggelse til sig selv og andre end hos de store ånder i litteraturens, kunstens og videnskabens verden og hos ham, som kaldte sig selv for verdens lys og gav sine disciple befaling til at lade de små børn komme til ham. Det er en stor opgave, vort samfund i dag lægger på lærerens skuldre. Måtte De opleve sandheden af det gamle ord: Intet åndeligt arbejde er forgæves!

Johs. Brix.

Forstander Chr. Hasselbalch

Forstander Chr. Hasselbalch afgik ved døden den 14. november 1960 efter længere tids tiltagende svaghed i København. Han blev 87 år gammel. Hermed er et langt livs aktive indsats i samfundets tjeneste endeligt afsluttet.

Hasselbalch stammede fra gården »Frederikshvile« i Vendsyssel, han blev student i 1890 og cand. theol. i 1896. Derefter var han i nogle år lærer, dels ved Testrup Folkehøjskole, dels ved Th. Langs Seminarium i Silkeborg, før han blev præst i Rødding-Løvel-Pederstrup, derefter i Brøndum og Hvidbjerg og senere i Hammel-Voldby-Søby. I året 1920 udnævntes han til forstander for Jelling statsseminarium, hvorfra han søgte og fik bevilget afsked på grund af alder i 1942. Siden levede han i mange år i Jelling som pensionist, og i de senere år boede han i København.

For os må interessen samle sig om hans gerning som forstander for Jelling seminarium, en gerning han udøvede i 22 år med aldrig svigtende interesse for seminariet og i troskab mod den kaldelse, han modtog af myndighederne.

Hans gerning som forstander satte sit præg på seminariet og gav seminariet anseelse. Han var en repræsentativ skikkelse, og han formåede på en smuk måde at give såvel elever som samfun-

det uden for seminariet et indtryk af, hvad seminariet ville give og være i sit virke.

Hasselbalch var en formens mand, altid stilfuld og korrekt i sin optræden, men han kom på en måde ved en vis sans for humor til at danne overgangen for seminariet fra den tidligere patriarkalske ledelse til en mere moderne indstilling. På sin vis var hans stilling vanskelig på seminariet, fordi også lærerkollegiet var en blanding af før og nu med typer som Albert Jensen og A. B. Lund, og ganske givet har der været gnidninger.

Hasselbalchs gerning ved seminariet var også lærerens, og det er et spørgsmål, om ikke han her var størst. Det var som om han — når han glemte sine pligter som leder og kun var lærer — her gav sig helt hen i undervisningen og kom sine elever i møde med en kærlighed til stoffet, der virkede smittende og ildnende.

For Hasselbalch blev tiden i Jelling af så stor betydning, at han havde svært ved at rive sig løs fra byen og egnen, da han var gået af som forstander, og kun forholdene tvang ham til med sorg i sind at forlade byen, hvor han havde minderne om sit manddomsvirke, og efter eget ønske blev han begravet på Jelling kirkegård. De senere år — både i Jelling og i København — blev til en vis grad ensomme år for ham. Hans høreelse svigtede noget, og hans bevægelighed var stærkt nedsat, men han mistede aldrig interessen for dagens problemer eller for Jelling og seminariet. Nu er han borte, men i Jelling seminariums historie vil han leve som en markant skikkelse, stor i fortrin og med de fejl, der gjorde ham til et menneske — et menneske man huskede og holdt af, når man havde lært ham at kende.

Arne Riishøj.

Thomas Pedersen

Når et menneske, man har kendt, dør, når man erfarer, at ens mangeårige kollega ikke er mere, går tankerne uvilkårligt tilbage i tiden, og man standser ved de begivenheder, hvor vore fælles interesser har knyttet os sammen. Da jeg den 11. april erfarede, at Thomas Pedersen var død, kunne jeg først ikke rigtig tro det. Jeg havde hørt, at han havde været noget syg, men var kommet sig igen. Derfor kom budskabet om hans død til at virke så brat.

Thomas Pedersen blev ingen gammel mand. Han var født den 9. maj 1898 og nåede således knapt de 63 år. Mit kendskab til lærer Pedersen begyndte, da jeg som seminarieelev blev undervist af ham på øvelsesskolen. Senere, da jeg blev kollega med ham ved samme skole, fik jeg lejlighed til nærmere at lære ham at kende. Vi besøgte ofte hinanden og drøftede de forhåndenværende problemer. I vor fælles interesse for haver kunne der let blive ting at drøfte. Thomas Pedersen var ivrig havemand og havde lyst til at eksperimentere, så med et, så med et andet. Jeg husker hans forsøg med højstammede stikkelsbærbuske — eller stikkelsbærtræer. De havde den fordel, at man ikke behøvede at bukke sig, når bærrerne skulle plukkes. En anden gang gik hans forsøg ud på dyrkning af æbletræer på en særlig måde: kordonplantning. Her stod hans små æbletræer plantet i tætte rækker, puslet om, beskåret og bundet op, nøjagtigt som metoden krævede. Det var morsomt at følge hans forsøg og se den stolthed, hvormed han viste dem frem. Engang fik han også fat i nogle muldebærplanter, som også skulle anvendes på en eller anden måde. De blev plantet og groede godt! Alt for godt! Til sidst var der muldebær over næsten hele haven — så måtte de væk. »De var ikke til at styre, det kram!« var hans svar på mit spørgsmål om, hvor de var blevet af.

I øvrigt var hans have altid i mønsterværdig orden. Han elskede at gå og pusle i den, plante og få det til at gro.

Denne lyst til at eksperimentere gav sig også udslag på andre måder. Håndsnild som lærer Pedersen var, morede han sig ofte med at tumle med træarbejder. Hans lyst var at reparere gamle møbler, især gamle chatoller — vel at mærke, når de var lavet ordentligt og af ordentlig træ. Han ofrede mange, mange timer af sin fritid på et stakkels mishandlet møbel, fik det skilt ad, rensset for gammel maling og snavs, så det smukke spil i træets årer igen kom frem; reparerede og samlede det igen. Så strøg han hen over det med hånden — ligesom kærtegnede det: »Det er nu li'godt et kønt stykke møbel!«

I sit lille værksted i kælderen var han ofte ivrigt beskæftiget. En dag jeg kom ned til ham, så jeg ham i færd med at pudse en mængde små træklodser af forskellig størrelse. »Hvad er det nu for noget, Pedersen?« »Nå, det skal være til en xylofon, men jeg kan ikke rigtig få den til at klinge, som den skal!« På væggen hang nogle violiner. »Hvis er alle de violiner?« — »Nå, det er præpperne. Det er nogen, der skal repareres.« Også violinreparationer gav Th. Pedersen sig gerne i lag med. Jo vanskeligere, jo bedre. Der var mest spænding ved den slags. En væltet stemmestok eller et dæk, der var gået løs i limen, var det ham en smal sag at sætte fast igen.

Thomas Pedersen var meget musikalsk, sammen med sin kone spillede Pedersen ved juletræsfester, ved skolens fester eller ved andre lejligheder. Og hans musik var påskønnet og til stor glæde for mange mennesker.

Da Jelling forberedelsesskole i sin tid blev oprettet — 1932 —, var Th. Pedersen med i foretagendet fra starten. Senere blev han skolens leder og var det, indtil staten oprettede sin præparandklasse ved Jelling seminarium. Blandt de fag, han varetog i forberedelsesskolen var, foruden regning og matematik, naturligvis også sang og violinspil. Det var ikke altid, præpperne havde været heldige med køb af violiner. Hvor det var muligt, stod lærer Pedersen dem bi med råd og dåd, når et sådant indkøb skulle foretages.

På børneskolen var hans vigtigste fag regning — og i ældste klasse — aritmetik. Disse fag stod hans hjerte nær — og man kan godt sige uden at overdrive, at han sparede ikke på krudtet, når børnene — eller seminarieeleverne! skulle lære f. eks. forskellen

på måling og deling. Foruden disse fag var også dansk og tegning fag, han var glad for at undervise i. Så godt som al tegneundervisning på skolen blev varetaget af Thomas Pedersen.

Da seminarielærer Vernersen i 1944 tog sin afsked, manglede man en tegnelærer på seminariet. Th. Pedersen havde netop da afsluttet sin uddannelse på statens tegnelærerkursus, hvorfor han naturligt gled ind som tegnelærer for seminarieeleverne. »Tegne-Thomas« blev hans populære navn.

Thomas Pedersen var egentlig uddannet som mejerist, men opgav dette erhverv for at gå over i lærergerningen. Hans skikkelse var spinkel og hans ansigt skarpt og markeret. Jeg har ofte hørt ham sige: »Ak ja, Bayer! Man sku' være blevet ved smørret« — han var smørmejerist, — »så var man nok blevet noget tykkere!«

Nu er Thomas Pedersen ikke mere. Ikke mere ser vi hans travle skikkelse, ikke mere hører vi hans sarkastiske bemærkninger. Men vi vil huske ham og hans gerning, og mindet om ham vil leve længe. — Æret være hans minde.

Henry Bayer.

Tysk historie i sydslesvigske danske skoler

Ifølge gældende regler skal der i de sydslesvigske danske skoler undervises i tysk historie.

Nærværende bemærkninger tager sigte på dette forhold i vore eksamensfrie danske skoler i Sydslesvig.

At et fag som historie i enhver mindretalsskole må være genstand for særlig opmærksomhed, hvor nationaliteter brydes, er sikkert umiddelbart indlysende.

Faget kan såvel af skolen som af myndigheder give anledning til misbrug.

Det kan misbruges ved at blive brugt for lidt, hvilket sikkert i udstrakt grad har været tilfældet i den offentlige tyske folkeskoleundervisning i nordslesvigernes udlændighedstid, og det er nok ikke helt ved siden af, når en forfatter, der har været lærer i Nordslesvig efter genforeningen, taler om, at det nordslesvigske folkeskolebarn i det nævnte tidsrum gennem sin skole næsten ingen viden fik om Danmark, så det kunne siges, at for et således stillet barn var Ribe verdens ende. Et land, man ikke kender, har jo ingen historie for en, og viden om Danmarks historie kunne derfor hos børnene visse steder i grænselandet syd for Kongeåen været noget så godt som ukendt.

At børn fra vågne dansksindede hjem eller i skoler med dansk-sindede lærere var bedre stillede, er en sag for sig. Hvor forbindelsen med moderlandet under de givne muligheder blev holdt ved lige, eksisterede der naturligvis for børnene et Danmark nord for Ribe, og at dette Danmark er et land med en historie, der også er det sønderjydske barns hjemstavnshistorie, gav sange, fortælling og læsning visse steder god besked om.

Faget historie kan også give myndighederne anledning til anden

misbrug. Fra dansk side må hævdes, at eksempler derpå er de tyske læseplaner i Sønderjylland efter 1864. Men også den nyeste tid har sine eksempler.

Et af disse eksempler er behandlingen af den embedsmand, som efter kapitulationen i 1945 var indsat til ved landsregeringen i Kiel at reorganisere folkeskolevæsenet i Slesvig og Holsten. Han udsendte et regulativ om historieundervisningen, hvori det bl. a. hed: »Der må tilstræbes en illusionsfri sandhed, og ganske særlig når man betragter Tysklands historie i de sidste hundrede år. Således må f. eks. den Bismarckske politik også ses fra hans modstanderes side . . . Bismarcks blod- og jernteori fører i lige linie ned til nutiden. Indmarchen i Slesvig-Holsten i 1864 ligger i et og samme plan som indmarchen i Østrig i 1938 og i Czekoslovakiet i 1939«

Denne embedsmand fik ikke lov at forblive i sit embede. Der er dynamit i faget historie.

Historieundervisningen kan blive et kildent anliggende i et grænselandsområde. Men i både danske bestemmelser om tyske mindretalsskoler og i tyske bestemmelser om danske mindretalsskoler — her altså de danske skoler i Sydslesvig — drages historie i forgrunden som et fag, hvori undervisningen skal sikres.

Eksempelvis kan nævnes den danske lov af 12. juli 1946 om private tysksprogede skoler i de sønderjydske landsdele. Her hedder det i en af reglerne for disse skoler: »Skolen skal give tilfredsstillende undervisning i dansk sprog — skriftlig og mundtlig — samt i dansk samfundslære, historie og geografi«, mens man i en lov af samme dato, vedrørende friskolerne i Danmark, nøjes med at nævne, at disse skoler skal give en undervisning, »der står mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen«

Forskellighederne i de to nævnte danske love har været genstand for tysk kritik. Hans-Hinrich Biehl har i sin bog »Minderheitenschulrecht in Nord- und Südschleswig« talt rosende ord om den gunstige stilling, Danmark efter 1920 gav tyske skoler i Nord-slesvig. Danmarks holdning var her ausserordentlich grosszügig, siger han. Men under 2. verdenskrig skete der jo noget i Nord-slesvig, der måtte fremkalde ændret dansk lovgivning om de tyske skoler i Danmark, herunder indledningsvis den nævnte lov af 12. juli 1946, der ophævede de tyske offentlige skoler og stillede de tyske privatskoler lidt anderledes end de danske friskoler. Biehl finder, at det var forbi med grosszügigheden fra dansk side.

Lad dette være en parentes. Tilbage til historieundervisningens sikrede placering.

Svarende til dansk regel nævner tyske bestemmelser, således den slesvig-holstenske forordning af 1. august 1947, tysk historie som obligatorisk fag i danske skoler og kræver faget tilgodeset med et tilstrækkeligt timetal.

Historie er således et fag, der på begge sider af grænsen har fået en forgrundsstilling i de private mindretalsskolars fagrække.

Den danske lærer, der syd for grænsen skal undervise i tysk historie, er med denne sin opgave stillet over for problemer, som kan rumme besværlige enkeltheder.

Et af problemerne angår fagets omfang: hvor vidtrækkende skal undervisningen i tysk historie være?

De tyske krav i denne henseende findes udtrykt i ord som »tilstrækkelig undervisning« og »tilstrækkeligt timetal«.

De danske skoler honorerer naturligvis kravene, og der er, så vidt jeg ved, ikke fra tyske myndigheders side rejst indvendinger mod den måde, det sker på.

Men et timetal siger jo ikke meget om fagets omfang. Tallet kan fortælle, hvor ofte der finder undervisning sted i faget, men fagets »hvor meget« eller »hvad« siger et timetal ikke meget om.

De tyske krav må i og for sig betegnes som liberalt formulerede. Det er jo også i dansk interesse at meddele undervisning i væsentlige dele af Tysklands historie. Men stofvalget, historieundervisningens »hvad« kan vanskeligt undgå at blive et problem for den samvittighedsfulde lærer.

Hvad rummer udtrykket Tysklands historie? Hvilket Tyskland drejer det sig om? Drejer det sig i Sydslesvig om kun ét af de tre Tysklænder af i dag? Børnene i skolen ved bl. a. fra agitationsskilte ved gader og veje, at »Tyskland« er et tredelt område. Er Tyskland i historietimen det vældige sig ekspansivt samlende område, eller drejer det sig om det splittede mangelstatsområde eller om det efter tysk vildskab og vold udefra beklippede og opdelt samfund? Er det Det hellige romerske Rige, Wienerfredens Tyskland eller Versailles-Tyskland?

Nu er de tyske krav til de danske skoler ikke formuleret som krav om undervisning i Tysklands historie. Kravene angår undervisning i tysk historie.

Men herindunder kommer vel så alt det foran nævnte — såvel Karl den Stores som Adenauer-Brandt-Ulbrichts Tyskland.

Af dette omfattende stof må så den danske skole, i nogen grad den danske lærer, vælge sine undervisningsemner ud fra bestemte momenter som den til rådighed stående tid, den omstændighed, at børnene er hjemmehørende i Tyskland, og den omstændighed, at det er en dansk skole, der formidler undervisningen i tysk historie.

Det sidst nævnte må naturligvis altid for en dansk lærer være noget meget væsentligt. Da dansk og tysk syn på konkrete historiske begivenheder og personer ofte afviger fra hinanden, må det jo blive et dansk syn, som den danske lærer taler ud fra. Det skal han have mod og selvstændighed til — og dertil selvfølgelig den takt, som de givne forhold kræver.

Foreløbig kan den danske og den tyske lærer ikke bytte kateder i historietimerne, og foreløbig vil det vist ikke være nogen god udvej at lade almindelige tyske historielærebøger være danske børns redskaber i faget. En nyere tysk skolebog omtaler de norske landnamsmænd blot som »dristige germanske søfarere« og nævner Henrik af Schwerin efter omtalen af Lyø og Bornhøved som »den ædle greve«. Grev Gerhard III, i dansk historiefortælling kaldt den kullede greve, hedder i nævnte bog »Gert den Store«, og blandt bogens arbejdsopgaver, som skal løses af børnene, findes følgende spørgsmål: »Bærer grev Gerhard III med rette tilnavnet den Store? Begrund dit svar«. At barnets svar kun kan blive positivt for Gerts eftermæle, sørger bogen for ved det, den omtaler af hans virke, og ved det, som den lader uomtalt.

Danske og tyske historikere har i den seneste tid søgt at nå frem til fælles formuleringer i vurderingen af, hvad der gennem tiderne har været dansk-tyske mellemværender. Formodentlig er det en træls vej, forskere her har valgt at vandre ad, men der er sandhedsmening i vandringens målsætning, og helt uden resultater har fællesvandringen nok heller ikke hidtil været.

Sligt skal den danske lærer, og ikke mindst den danske lærer i Sydslesvig, i nogen grad holde øje med. Men her, som i det hele taget i skolens arbejde, kan underviseren ikke lade sit arbejde standse af forventninger om forskerens eventuelle ny resultater. Undervisningen, også den danske undervisning i tysk historie, må gå sin gang. Læreren må fortælle ud fra det, der for ham er sandhed. Derfor vil den danske lærer f. eks. nok fremdeles omtale begivenhederne i Rendsborg 1848 som det slesvig-holstenske opgør, samtidig med at hans tyske kollega i naboskolen bruger ud-

tryk som frihedskrig og befrielseskrig om de samme begivenheder.

Der vil ingen mening være i at undlade omtale af de begivenheder, som i tidernes løb har voldt fortræd mellem Danmark og Tyskland. Men naturligvis skal omtalen være saglig forsvarlig i så vid udstrækning, som det i skolen er gørligt.

Her, som hjemme, må en eksisterende fare søges undgået, den nemlig, at historieundervisningen blot møder eleven som en op-hobning af kendsgerninger, som han i og for sig ikke tager imod som urigtigt berettede, men heller ikke føler som noget, der kommer ham personligt ved.

I nærværende artikel er ikke tilstræbt at sige noget om undervisningens form, men bemærkes bør det, at den fagligt engagerede lærers levende fortælling sat i forgrunden altid vil være et meget betydningsfuldt element, også i undervisningen i tysk historie.

Viden og takt er væsentlige udrustningsgenstande for den danske lærer, der syd for grænsen skal undervise i det fag, her er tale om. Hans opgave er krævende, men hvor kan den virke — dragende!

Jens Futtrup.

Gudmund Værge

Født 1919 i Svindbæk skole, Thyregod sogn. Student fra Sorø Akademi 1939. Teologisk embedseksamen med speciale i kirkehistorie ved Københavns universitet 1946. Et semester ved pastoralseminariet og et år som soldat. I 1947 konstitueret som sognepræst for Hersom-Bjerregrav-Klejtrup i Himmerland. Herfra flyttet til Nr. Nærå-Bederslev præsteembede på Nordfyn 1948. August 1961 ansat ved Jelling seminarium.

Har haft vikariater i folkeskolen, undervist i aftenskolen og været civillærer for soldaterne ved kasernen i Odense. I 1957 feltpræst ved Det danske kommando i Itzehoe nogle måneder. Studierejser til Tyskland (evangeliske akademier, folkehøjskoler m. m.)

Hjemstavnsugen i Jelling

Som det vil være mange af Jelling-Samfundets læsere bekendt, udgik sidste vinter fra Dansk historisk Fællesforening en opfordring til foreninger og private om, til styrkelse af den historiske interesse, at arrangere en hjemstavnsuge. I Jelling blev opgaven taget op af en række foreninger — bl. a. Seminariets elevforening — og af nogle af seminariets og øvelsesskolens lærere. Der nedsattes et udvalg, som satte sig som mål at afholde en hjemstavnsaften og i tilslutning hertil at arrangere en udstilling, som skulle vise lidt af, hvad sognet rummer af interessante gamle ting.

Gennem Jelling avis opfordredes sognets beboere til at stille oldsager, dragter, husgeråd, redskaber, gamle kort, billeder og dokumenter til rådighed. Resultatet var meget nedslående. Kun et enkelt udvalgsmedlem kunne melde, at han havde modtaget et tilbud. Så besluttede man at gå mere aktivt til værks. De hjem, man mistænkte for at gemme skjulte skatte, blev besøgt. Det hjalp. Overalt blev man modtaget med den største imødekommenhed. Selv de mest uerstattelige ting blev uden betænkelighed — i hvert fald uden at betænkeligheden kom til udtryk — stillet til rådighed. Nu bredte interessen sig som ringe i vandet. Snart blev det klart, at problemet ikke blev at skaffe udstillingsgenstande nok, men at sortere tilbudene, så kun det bedste slap med.

Øvelsesskolens læsesal med tilstødende lokaler blev stillet til rådighed for udstillingen. Et liniehold i historie og andre interesserede seminarieelever tog under seminarieadjunkt Kaj Nørgaards ledelse fat på det praktiske arbejde med at arrangere de indsamlede genstande, og resultatet blev en meget fin udstilling. Trods tingenes forskelligartethed lykkedes det at bringe en helhed ud af det. En for egnen repræsentativ samling oldsager — med

et bronzesværd og fine enkeltgravsøkser som de smukkeste ting — blev ved hjælp af billeder og kort sat ind i deres historiske sammenhæng. Middelalderen var naturligvis svagt repræsenteret, men fra det 18. og 19. århundrede vistes mange smukke genstande, ikke mindst i kobber, messing og sølv. Man måtte bl. a. lægge

Foto: Oskar Jensen

mærke til et sølvbæger, som Frederik den 7. 1861 skænkede den daværende sognefoged i Jelling C. P. Ejsing. Det berømte flag, som først måtte hejses, når Slesvig igen blev dansk, savnedes heller ikke. (Historien vil være mange lærere bekendt fra stilsystemet »På egen hånd«).

For den, der havde tid og tålmodighed til at fordybe sig i tingene, var en separat udstilling af gamle dokumenter og kort samt litteratur om Jelling måske af allerstørst interesse. Her fandtes som udstillingens fornemste nummer en næsten komplet samling skøder fra »Nørregaard« begyndende med det, som Christian d. 6. på Hirschholm slot den 27. maj 1744 havde forsynet med underskrift og segl — det år, da Jellingbønderne købte deres gårde af kronen. Væggene smykkedes med en stor samling Edsen-Johansen billeder, som er deponeret på skolen, men egentlig bestemt for et kommende museum i Jelling. Udstillingen blev en

sådan succes, at Vejle amts folkeblad kunne meddele, at den havde haft 1000 besøgende.

Også ugens højdepunkt, hjemstavnsaftenen, havde arrangørerne glæde af. 300 mennesker var mødt op for at høre seminarielærer Villumsen fortælle om det gamle Jelling. Viceinspektør Garly læste afsnit af »Røde orm«. Et kor af seminarieelever sang under ledelse af seminarieadjunkt Sindberg Sørensen, og aftenen sluttede sent med en folkedanseropvisning ledet af seminarieelev Ejler Jespersen.

At hjemstavnsugen blev en publikumssucces, kan let fastslås. Man må håbe, at den også i nogen grad tjente sit formål, at være med til »at vække og styrke interessen for hjemstavnen og dens historie«. I hvert fald har alle, der har arbejdet med sagen, haft megen fornøjelse deraf.

Michael Christensen.

Af seminariets dagbog

1960

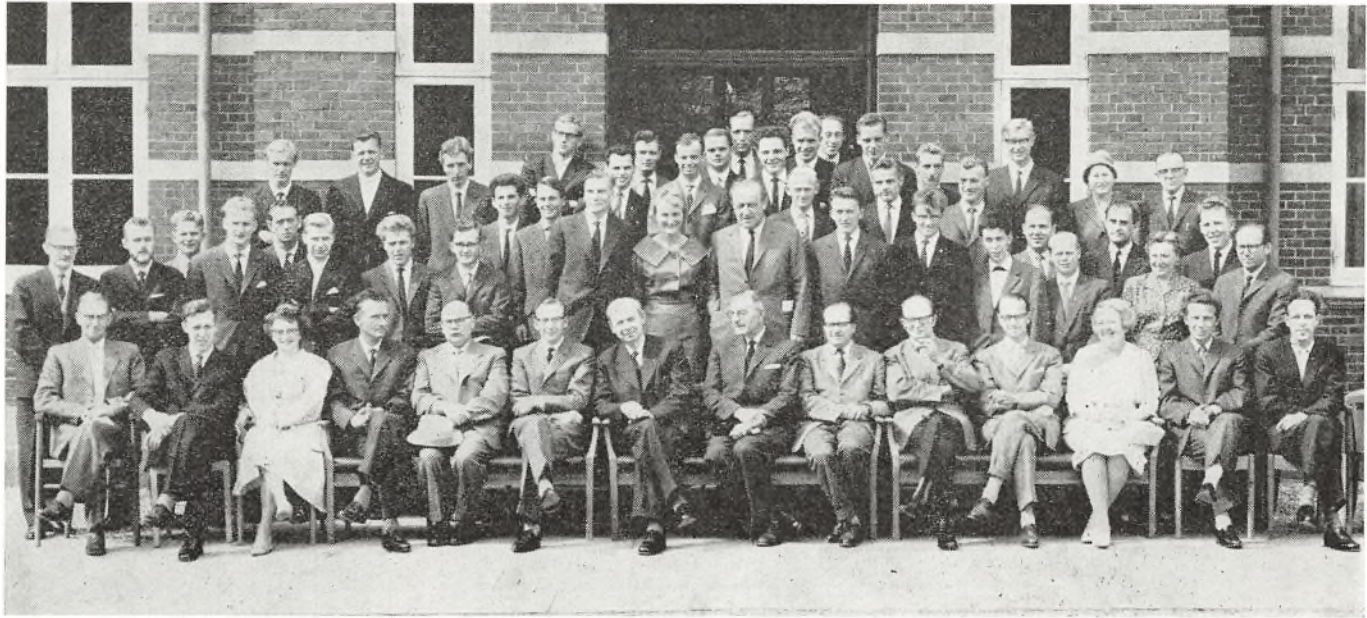
22. august. Højsang kl. 20.
23. august. Undervisningen begynder efter sommerferien. Seminarirektor Brix byder velkommen til de nye sem.lærere Holger Sørensen og frk. Helga Eriksen. Hr. Holger Sørensen skal undervise i dansk og religion og frk. Eriksen i gymnastik og håndarbejde. På øvelsesskolen er tre nye lærerkræfter blevet ansat, hr. og fru Søndergaard-Hansen og fru Terkelsen. Om eftermiddagen kanintur til Munkebjerg, hvor de to nye førsteklaser samt de nye lærere døbes.
26. august. Udflugt til Odense.
27. august. Kaninbal i M og O.
1. september. Elevmøde. Lundahl Jeppesen, IIIa, vælges til formand, og til landsrådsrepræsentant vælges J. Uwe Andreasen, IIa.
4. september-9. september. De to tredieklaser på lejrskole på Kristianslyst i Sydslesvig under ledelse af sem-rektor Brix og hr. Ingvorsen.
13. september. Sem.s fodbold-, håndbold- og atletikhold til stævne i Silkeborg. Kun fodboldholdet gik videre i turneringen.
20. september. Højskoleforstander Sune Andreasen, »Engelsholm«, holder foredrag i elevforeningen over emnet: »Er der en mening med tilværelsen?«
20. september. Fodboldholdet taber i Haderslev.
27. september. Foredrag ved professor P. G. Lindhardt om »Den blå betænkning«.
4. oktober. Kammeratskabsaften afholdes i Håndværkerforeningen.
5. oktober. Foredrag om »Østens problemer og vore«.
11. oktober. Pastor Oppermann, Horsens, holder foredrag i elevforeningen om »Katholicismen af i dag«.
13. oktober. »Jysk akademisk kor« afholder koncert i gymnastiksalen.
15. oktober-24.oktober. Efterårsferie.
25. oktober. Jørgen Torkelund fra seminarieelevernes landsråd orienterer om rådets arbejde.
27. oktober. IV klasse kommer hjem fra praktikanttjeneste.
31. oktober. Sem. arrangerer en tur til Odense theater, hvor skuespillet »Galilei« opføres.

31. oktober. Filmen »Mr. Chips« forevises i M.
1. november. Musikaften på sem. under ledelse af Iver Christensen. Der fremføres værker af Oluf Ring.
2. november. Sem. arrangerer en tur til Vejle for at se Hitler-filmen »Mein Kampf«. Om aftenen arrangerer elevforeningen et valgmode med talere for de tre regeringspartier og de to oppositionspartier. Der holdes prøveafstemning, som giver et lille konservativt flertal.
8. november. Sem.rektor Påskesen, Skive, holder foredrag over emnet: »Opdragelse til fritid«.
14. november: Forhenværende sem.forstander Chr. Hasselbalch dør.
15. november. Valgaften. Der er opstillet fjernsyn i M, hvor eleverne følger valgresultaterne.
17. november: Elevforeningen afholder filmaften: »Et spil om en vej, som til himlen går«.
17. november. Fhv. sem.forstander Chr. Hasselbalch bisættes i Jelling.
23. november. Elevforeningen opretter en diskussionsklub.
26. november. Elevforeningens novemberfest.
29. november. Sem.s fødselsdag fejres. Gudstjeneste kl. 14 ved forstander Knud Hansen, Askov Højskole. Kl. 16 taler forstander Knud Hansen på sem. om Dostojevski og han roman »Idioten«. Kl. 20 oplæsning ved skuespilleren Kaj Holm.
6. december. Cand. mag. Elin Appel holder foredrag i elevforeningen om »Skolens andel i vor kulturs forfald, og hvorledes kan der bødes derpå?«
20. december. Juleafslutning i gymnastiksalen. Sem.s kor og orkester under ledelse af henholdsvis Iver Christensen og Knud Terkelsen underholder. Juletale af pastor Søren Andersen, Hvejsel. Hr. Holger Sørensen læste op.
21. december. Juleferie. Der tages afsked med III klasse, der skal ud som vikarer fra 6. januar til sommerferien.

1961

9. januar: Sem. begynder efter juleferien.
11. januar. Sem.elev Vagn Lundbye, Århus sem., taler i elevforeningen om »Jazzen, Amerikas bidrag til vor kultur«.
12. januar. Et nyt hold præparander begynder på sem.
14. januar. Træskobal i M og O.
18. januar. Musikaften på sem. med violinisten Johs. Nielsen, Århus, og sem.-lærer Jørgen Sindberg. Foruden en solosonate af Bach spiller Johs. Nielsen sammen med Jørgen Sindberg værker af Händel, Mozart og Beethoven. Endelig indeholder programmet en klaverafdeling med værker af Chopin.
31. januar. Sem.rektor Knud Gro Nielsen, Silkeborg, holder foredrag på sem. om »Psykologiens muligheder og begrænsning inden for opdragelsen«.
8. februar. Sem.adjunkt Leif Ingvorsen udveksles med den svenske lektor, dr. phil. Nils Sylvan, der holder foredrag over emnet »Verdensperspektivet i historien«.
10. februar. Elevforeningens diskussionsklub har diskussion over emnet »Kvinden og velfærdsstaten«.
11. februar. Sem.rektor Brix takker umiddelbart efter morgensangen lektor

- Sylvan for den tid han har undervist på sem. Elevforeningen overrækker en boggave.
15. februar. Sem.s fysikklub besøger Hede Niensens fjernsynsfabrik i Horsens.
 16. februar. Dr. phil. Jørgen Hæstrup holder i sem.s gymnastiksal foredrag om besættelsestiden og dens kildemateriale. Om aftenen var der i M og O lejlighed til at stille spørgsmål til dr. Hæstrup.
 21. februar. Oberst Lauesen, Borris, holder i elevforeningen foredrag om »Kommunismens march mod verdensherredømmet«.
 25. februar. Elevforeningen holder fastelavnsfest på Håndværkerforeningen. I klasse opfører »Familiens hvide får«, et engelsk stykke oversat af Finn Søeborg.
 25. februar. Hjemstavnsudstilling på øvelsskolen. Linjeholdet i historie havde sammen med hr. Ingvorsen arrangeret udstilling af gamle ting fra sognet. Sem.lærer Villumsen talte om Jelling sogns historie.
 6. marts. Den amerikanske professor Mr. Frosham opholder sig på sem. ca. 1 måned for at give linjeholdene i engelsk et nærmere indblik i amerikansk kultur og sprog.
 7. marts. Magister Tage Hind, Askov, taler i elevforeningen om »Det moderne drama — tidens spejl«.
 12. marts. Gymnastikopvisning i Vingsted. Dameholdet ledes af frk. Helga Eriksen og herreholdet af hr. Brøchner.
 21. marts. Filmaften: »Indiens sønner«.
 23. marts. Gymnastikopvisning på sem. Bagefter bal i M og O.
 25. marts-5. april. Påskeferie.
 6. april. Mr. Frosham afslutter sit ophold ved sem. med et foredrag om kulturproblemer i det moderne USA.
 11. april. Foredrag i elevforeningen af forstander Ebbe Munk, Håndværkerhøjskolen, Esbjerg, om »Eksistentialismen belyst ved eksempler ud fra litteraturen«.
 15. april. Gymnastikopvisning i Kolding sammen med gymnaster fra Kolding, Gedved og Marselisborg seminarier. Om aftenen var der fest på Kolding sem.
 20. april. Det ordinære skoleår afsluttes med flagkoncert i sem.s gymnastiksal. Ved koncerten medvirker sangkoret under hr. Sindbergs ledelse og orkestret ledes af hr. Terkelsen.
 17. juni. Dimissionsfest. Gudstjeneste i kirken ved biskop Frode Beyer, Haderslev. Derefter fælles kaffebord på sem. Dimissionstale og uddeling af eksamensbeviser ved sem.rektor Brix. Endvidere tale af sem.lektor Riishøj.

1. rk.: J. P. T., K. N., G. L., V. B., H. B., H. N., J. B., J. V. T. P., C. J. F., P. S. K., E. L., J. S. S., K. T.
2. rk.: H. B., Arly Christensen, Rich. Jespersen, Mogens Thomsen, Leif Ærø, J. A. Nielsen, L. J., A. S-H., A. R., Kurt Klausen, Poul Sørensen, Ib Overmark N., Henrik Ravn, M. J., H. S.
3. rk.: P. B., Knud Svejstrup, P. Ballegaard J., Niels Himmelstrup, Robert Jespersen, Vagn Meldgaard P., Helge Kyed, Eigil Mouritsen, M. C. J. S.
4. rk.: Kurt Pagh, Knud Midtgaard, Bent Wessel, Poul Elmo Pedersen, Peter Bräuner, Johnny Lauesen, Arne Laursen, Niels Juul Hansen, E. B., Svend P. Jensen, Agner Jensen, E. S.-H., Gunnar Madsen, Mogens W. Andersen, A. H., E. C., J. C.

Jelling-Samfundets regnskab 1961

Indtægt:

Kassebeholdning fra sidste år	1859,27
Indbetalt af medlemmer	2731,00
Salg af årsskrifter	425,00
Renter af obligationer	18,00
Renter af kassebeholdning	31,87
	Ialt 5065,14

Udgift:

Trykning af årsskrift	3297,69
Porto	213,86
Boggave til elev	50,00
Krans til seminarieforsnder Hasselbalchs bære	25,00
Krans til skoleinspektør Grauenkjærs bære	30,90
Formandens udlæg	30,00
Redaktørens udlæg	19,30
Stempel	11,50
	3678,25
Kassebeholdning	1386,89
	Ialt 5065,14

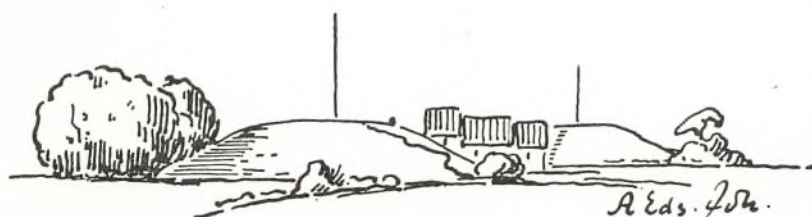
Regnskabet eftersat og fundet rigtigt.

Hover gl. skole, Vejle, 17. november 1961.

L. Lauridsen.

Tyrsted skole pr. Horsens, 20. november 1961.

E. Søborg.

A Eds. 7/26.

JELLING SEMINARIUM

1960—61

Ved

JOHS. BRIX
seminariets rektor

Seminariets telefon: Jelling 29

Kontortid: 11,30-13,30

Jelling Seminarium

er et statsseminarium for mandlige og kvindelige elever. Det er oprettet 1841 og er beliggende ved Jelling statsbanestation.

Lov af 11. juni 1954 angiver i § 1 formålet med seminarieundervisningen således:

Folkeskolens læreruddannelse har til formål at uddanne lærere til hele folkeskolen og de dertil knyttede realklasser og tager tillige sigte på, at lærerne skal kunne påtage sig undervisningen i ungdomsskolen og aftenskolen.

De heri nævnte krav til gerningen som lærer i folkeskolen er i hovedsagen karakteriseret ved § 1 i lov af 18. juni 1958 om folkeskolen, hvori det hedder:

»Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

Kristendomsundervisningen i folkeskolen skal være i overensstemmelse med folkekirkens evangelisk-lutherske lære«.

Disse bestemmelser i folkeskolen er yderligere uddybet i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. maj 1941 om målet for folkeskolens undervisning, hvori det hedder, at skolen foruden at være kundskabsmeddelende

». . . bør udvikle og styrke børnenes sans for de etiske og kristelige værdier, give dem ærbødighed for menneskelivet og for naturen, kærlighed til hjemmet og vort folk og land, følelse og fællesskab mellem folkene og for samhørighed mellem de nordiske folk. Skolen må således bidrage til at give børnene idealer, hjælpe dem til at sætte sig mål i livet, øge deres respekt for oprigtighed i tale og adfærd og styrke deres pligtfølelse. Gennem sund disciplin læres god opførsel og udvikles sans for orden«.

Gennem bestemmelser som disse er hovedsigtet i seminariets arbejde fastlagt. De unge, der omgås med tanken om at søge læreruddannelse, bør tage dette hovedsigte med i deres overvejelser, inden de beslutter sig til at søge optagelse på seminariet.

Seminariets og øvelsesskolens lærere

Ved seminariet underviser:

- Seminariektor *Johs. Brix*: pædagogik.
 Seminarielektor *Ejner Blaabjerg*: praktisk skolegerning, metodik. Leder af seminariets øvelsesskole.
 Seminarielektor *Arne Riishøj*: regning, matematik.
 Seminarielektor *Uagn Brøchner*: gymnastik, engelsk.
 Seminarielektor *Iver Christensen*: sang, musik.
 Seminarielektor *Carl Johan Frederiksen*: dansk.
 Seminarielektor *Poul Skjoldborg Christensen*: kristendomskundskab, tysk.
 Seminarielektor *Marius Nørregaard*: gymnastik, skrivning, tysk.
 Seminarielektor *Anders Hvuid*: fysik.
 Seminarielektor *Leif Ingvorsen*: historie, engelsk.
 Seminarieadjunkt *Jørgen Sindberg Sørensen*: sang, musik.
 Seminarieadjunkt *Grethe Langhoff*: gymnastik, engelsk.
 Seminarieadjunkt *Ernst Torp Pedersen*: naturhistorie, geografi.
 Seminarieadjunkt *Johan Stokholm*: regning, matematik, fysik.
 Seminarieadjunkt *Knud Terkelsen*: sang, musik.
 Seminarieadjunkt *Kaj Nørgaard*: tegning.
 Seminarieadjunkt *Holger Sørensen*: dansk, kristendomskundskab.
 Seminarieadjunkt *Helga Eriksen*: gymnastik, håndgerning.
 Seminarieadjunkt *Gudmund Værge*: historie, kristendomskundskab.
 Øvelsesskolelærer *Henry Bayer*: sløjd.
 Øvelsesskolelærer *Magna Jensen*: håndarbejde.
 Øvelsesskolelærer *Poul Steen Bødker*: gymnastik.
 Øvelsesskolelærer *Ernst Nygaard*: gymnastik.
 Timelærer fru *Ellen Christensen*: violinspil.
 Timelærer fru *Else Lawridsen*: naturhistorie, geografi.
 Timelærer *Erik Fessel*: musik.
 Timelærer *Lene Fessel*: Fransk.

Ved øvelsesskolen underviser:

- Seminariektor *Ejner Blaabjerg*, øvelsesskolens leder.
 Viceinspektør *Børge Garly*.
 Øvelsesskolelærer *Henry Bayer*.
 Øvelsesskolelærer *Michael Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Niels Chr. Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Ulla Birthe Eriksen*.
 Øvelsesskolelærer *Magna Jensen*.
 Øvelsesskolelærer *Niels Monrad Jensen*.
 Øvelsesskolelærer *Poul Steen Bødker*.
 Øvelsesskolelærer *Ernst Nygaard*.
 Øvelsesskolelærer *Inger-Lise Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Jytte Hvuid*.
 Øvelsesskolelærer *Svend Aage Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Henning Birger Lund*.
 Øvelsesskolelærer *Erling Søndergaard-Hansen*.

Øvelsesskolelærer *Anne Søndergaard-Hansen.*

Øvelsesskolelærer *Elise Terkelsen.*

Øvelsesskolelærer *J. Hauge Nielsen.*

Øvelsesskolelærer *Gerda Hauge Nielsen.*

Timelærer fru *Thora Rosenstand.*

Timelærer fru *Bodil Christensen.*

Timelærer frk. *Hanne Blaabjerg.*

Undervisningen i forberedelsesklassen varetages af seminariets og øvelsskolens lærere.

Lærerne ved Nyboesgades skole, Damhavens skole, Klostergades skole i Vejle vejleder 3. klasse i praktik under ledelse af skoleinspektørerne H. Jessen Bruun, Fr. Larsen og Helen Sørensen.

Eleverne i 3. klasse har i årene 1960 og 1961 været stillet til rådighed til vikartjeneste henholdsvis 3 og 5 måneder.

Kursus i lejrskoleundervisning har været afholdt for 3. klasse 1960 og 1961 på Christianslyst i Sydslesvig. Desuden har hvert års 3. klasse på Centralbiblioteket i Vejle gennemgået et kursus i bibliotekskundskab.

Pedelgerningen varetages af pedel J. P. Thomsen og medhjælperne J. P. Madsen og Aksel Jensen.

Læreruddannelsen

Læreruddannelsen varer normalt 4 år. Aspiranter uden eksamen må desuden regne med ca. 1½ år i forberedelsesklassen. Elever, som har bestået real- eller præliminæreksamen, må i almindelighed regne med 1 år i forberedelsesklassen. Undervisningen finder sted daglig på seminariet eller øvelsskolen, som regel fra kl. 8-14. Da der er mødepligt, vil man ikke kunne påtage sig ekstraarbejde i undervisningstiden. Iøvrigt vil man ved henvendelse til seminariet kunne få yderligere oplysninger om studiet og dets tilrettelæggelse.

Optagelse i seminariets 1. klasse

For at kunne optages i seminariets 1. klasse kræves at eleven:

- 1) er fyldt 18 år inden 1. marts i det kalenderår, optagelsen finder sted.
- 2) ved lægeattest godtgør ikke at lide af nogen sygdom eller legemlig mangel, der gør eleven uskikket til at være lærer i folkeskolen.
- 3) fremlægger tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, herunder vidnesbyrd fra rette vedkommende om, hvad eleven har været beskæftiget med siden sin skolegang.
- 4) opfylder de for optagelse på et seminarium fastsatte faglige forudsætninger (jfr. side 8 flg.).

Iøvrigt er optagelsen afhængig af, om seminariet efter sit indtryk af eleven og dennes modenhed skønner, at vedkommende er egnet til lærergerningen.

Optagelse i forberedelsesklassen

For elever, som ikke har forudgående eksamen, begynder i januar et forkursus, som navnlig lægger vægt på undervisning i fagene sprog, matematik, fysik, regning og dansk. Elever, som optages i denne klasse, vil normalt kunne

indstille sig til optagelsesprøven juni følgende år. For aspiranter, som har bestået real- eller alm. forberedelseseksamen med tilfredsstillende resultat eller på anden måde har erhvervet sig tilstrækkelige kundskaber, begynder undervisningen i forberedelsesklassen umiddelbart efter sommerferien. For at kunne optages i denne klasse må man være fyldt 17 år inden 1. marts det år, man optages. Ansøgere, som ved real-, præliminær- eller studentereksamen har opnået et særlig godt resultat, kan optages i 1. klasse efter prøve i fagene dansk, regning og kristendomskundskab, hvis seminariet iøvrigt skønner dem egnede til læreruddannelse.

Ansøgere, der ved et skoleårs begyndelse er fyldt 20 år, og som har mindst 2 folkehøjskolekursus af hver 5 måneders varighed eller, såfremt de to kursus er tilrettelagt i sammenhæng, af mindst 8 måneders samlet varighed, kan optages, når de består optagelsesprøven alene i dansk, regning, matematik og ét fremmed sprog.

Optagelsesprøven afholdes på seminariet omkring 20. juni. Forberedelsen til prøven kan iøvrigt finde sted på kursus eller privat. Ansøgning om tilladelse til at deltage i optagelsesprøven stiles til seminariet inden den 15. april.

Økonomiske forhold

Da Jelling seminarium er et statsseminarium, er undervisningen gratis såvel i forberedelsesklasserne som i de fire øvrige klasser. Eleverne sørger selv for kost og logi og må ligeledes bekoste anskaffelsen af bøger og andet undervisningsmateriale efter nøjere anvisning af faglærerne. Elever, som ikke kan bo hjemme, kan leje værelse på Jelling kollegium eller i Jelling. Kosten fås i seminariets kantine eller i byens øvrige pensionater. Prisen for værelser er for tiden 60-70 kr. pr. måned og for fuld kost betales ca. 145 kr. mdl. Mange elever køber dog kun middagsmad (ca. 2,75 kr. daglig) og holder sig selv med tør kost.

Til understøttelse for ubemidlede bevilger staten hvert år et beløb, der efter ansøgning fordeles til eleverne, som regel omkring 1. november. Statsunderstøttelse uddeles også til velkvalificerede, ubemidlede ansøgere i forberedelsesklassen (i regelen 3-400 kr.) Desuden ydes der hvert år fra Ungdommens Uddannelsesfond en del rentefrie lån til ubemidlede og dygtige elever. Endelig opnår nogle understøttelse fra amtsskolefondet i det amt, hvori de hører hjemme. Dansk studiefond yder lån til enkelte seminarieelever med vel bestået 1. del. Endvidere vil man kunne søge understøttelse hos C. W. Gerickes legater, Julius Skrikes stiftelse, Egmont H. Petersens fond og enkelte andre fonds.

Anders Schmidts legat for Jelling seminarium tildelte 1961 elev i 3. klasse Lundahl Jeppesen. Hvert år uddeles 80 kr.

Fru Marie Larsens mindelegat tildelte 1960 eleverne i 1. klasse Anders Jørgen Kristensen og Margrethe Juhlmand hver en understøttelse på 200 kr.

Selv om der således er mulighed for, at ubemidlede elever i deres seminarie-tid kan opnå statsunderstøttelse, og ligeledes gennem seminariet kan skaffe sig lån og mindre legater, må det tilrådes, at man overvejer studiets økonomiske fordringer, da dette absolut ikke lader sig gennemføre udelukkende ved hjælp af understøttelser og legater.

Optagelsesprøven

Optagelsesprøven afholdes samtidig ved alle seminarier i slutningen af juni måned. Indmeldelse foretages til det seminarium, man ønsker at læse ved. Fordringerne i de enkelte fag fastsættes i seminarieloven således:

Dansk, mundtlig

Der kræves tydelig og forstandig oplæsning af en forelagt tekst, som eksaminanden får lejlighed til at gennemlæse inden oplæsningen. Eksaminanden prøves i elementært kendskab til form læren og sætningslæren.

Der kræves læst 10 danske digterværker fra ældre og nyere tid. Heri kan også indgå værker fra den øvrige nordiske litteratur.

Skriftlig

Stil. Eksaminanden får valget mellem 3 emner af almen art. Der gives 4 timer til besvarelsen. Ved bedømmelsen lægges der særlig vægt på eksaminandens evne til at forme sit sprog og disponere stoffet.

Diktat. Der prøves i et ret vanskeligt stykke prosa, således at der dikteres i 50 minutter og gives 10 minutter til gennemsyn. Af skilletegn dikteres kun punktum.

Regning

Der kræves sikkerhed i regning med hele og brudne tal, metersystemet, procentregning, simpel handelsregning, forholdsregning, delingsregning, simpel blandingsregning, simpel rente, aktier og obligationer, beregning af flader (kvadrat, rektangel, parallelogram, trekant, cirkel og cylinderflade) og af legemer (ret prisme og cylinder).

Til den skriftlige prøve gives mindst 4 af hinanden uafhængige opgaver, hvoraf 1 med rene tal. Der gives 3 timer til besvarelsen.

Kristendomskundskab

Der kræves sikkert kendskab til den elementære bibelhistorie, tilegnet ved læsning af en større fremstilling. Prøven skal vise eksaminandens evne til at genfortælle stoffet og hans forståelse af den historiske sammenhæng. Der kræves ikke ordret gengivelse eller fortolkning.

Historie

Der kræves sikkert kendskab til verdenshistorien og Nordens historie i hovedtræk, tilegnet ved læsning af en fremstilling på ca. 300 sider.

Geografi

Eksaminanden må have kendskab til landenes natur- og kulturforhold med særlig vægt på Norden og Europa og i forbindelse hermed til de for forståelsen nødvendige elementer af den almindelige geografi, således jordens bevægelser, terrænformer, havene, havstrømme, klimatiske forhold og plantebælter.

Eksaminanden må vise sikkerhed i det almindelige navnestof og må kunne benytte kort og globus.

Naturhistorie

I zoologi kræves ret fyldigt kendskab til de vigtigste typer indenfor dyrerigets hovedgrupper.

I botanik kræves sikkerhed i ordnet beskrivelse af højerestående planter, og eksaminanden må kunne bruge en flora. Eksaminanden må kende de almindelige vedplanter og urteagtige planter ved navn og have kendskab til de almindeligste plantefamilier. Elementært kendskab til planternes stofomsætning kræves.

Hver eksaminand prøves både i zoologi og botanik.

Naturlære

Der kræves et på forsøg grundet elementært kendskab til almindelige fysiske fænomener og begreber.

Stoffet omfatter: Måling af længde, areal og rumfang, vejning, vægtfylde, tryk i vædsker, Arkimedes lov, luftens tryk, Mariottes lov, inertiens lov, kræfters sammensætning og opløsning, vægtstangsreglen, tyngdepunkt, arbejde, trisser, talje, vinde, varmelærens grundelementer (udvidelse ved opvarmning, termometre, varmens udbredelse, smeltning, fordampning, kogning, dampmaskinen), magnetisme, statisk elektricitet, elektrisk strøm, spænding og modstand samt deres indbyrdes afhængighed, elektromagnetisme og dens anvendelse, induktion, dynamo og motor, elektrisk belysning, grundelementer af lydlæren og af lyslæren.

Matematik

I aritmetik kræves sikkert kendskab til de fire regningsarter med positive og negative hele tal og brøker, potens med hel eksponent (positiv, 0 og negativ), ligninger af 1. grad med 1 og 2 ubekendte (også med bogstavkoefficienter), forhold og proportioner, kvadratrodd, kvadratisk ligning, en ligning af 1. grad og med 2 ubekendte sammen med en sådan af 2. grad, praktisk logaritme-regning, differens- og kvotientrækker.

I geometri kræves sikkert kendskab til den rette linies og planens grundeigenschaften, vinkler, parallelle linier, trekanten, (kongruens, lige- og uligestorhed af sider og vinkler), skråligninger, parallellogrammer, trapez, cirklen, vinklers afhængighed af cirkelbuer, areal af polygoner, ensvinklede trekanten, retvinklet trekant, geometriske steder og konstruktioner.

Engelsk eller tysk

Der kræves god udtale og elementært kendskab til sprogets grammatik. Der opgives statarisk 75 ns. lettere prosastof.

Der prøves i:

- 1) oplæsning og oversættelse af et stykke af de opgivne tekster,
- 2) grammatisk forståelse gennem lettere samtaleøvelser eller sætningsdannelse,
- 3) et lettere stykke ektemporal.

Musik

Der kræves elementær musikalsk viden og kunnen. Der aflægges prøve i sang samt violin- eller klaverspil.

Sang. Indenfor et pensum af mindst 20 lettere salmer og sange prøves eksaminanden i sang. Der lægges vægt på, at der synges rytmisk rigtigt og rent. Endvidere prøves i gengivelse af en lettere rytmisk opgave, gengivelse af foretagne intervaller samt i nedskrivning af en overvejende trinvis musikdiktat.

Violin- eller klaverspil. Der prøves i lettere skalaer og treklange samt i én eller flere melodier fra pensum. Eksaminanden i violinspil spiller endvidere efter eget valg en af disse udenad. Den elementære teknik (instrumentets holdning, bueføring, håndstilling osv.) skal være tilegnet. Eksaminander med særlige forkundskaber kan desuden spille et selvvalgt stykke.

Lærereksamen 1960

1. Asmussen, Hans-Peter, Flensborg.
2. Bruun, Ole Jessen, Vejle.
3. Bruun, Richardt Jensen, Ærøskøbing.
4. Christensen, Aage, Brejning.
5. Christensen, Svend Erik, Løsning.
6. Christensen, Sven Kingo, Middelfart.
7. Christensen, Vagn, Aalborg.
8. Eriksen, Hans Bonde, Bornholm.
9. Friis, Henrik Gregers, Horsted.
10. Gudnason, Erik, Give.
11. Hansen, Kurt, København.
12. Hansen, Svend Haahr, Testrup.
13. Hansen, Tage Christian, Frederikshavn.
14. Henriksen, Olav Slente, Vallø.
15. Houllind, Carl Anker, Løsning.
16. Jensen, Mogens Langvad, Grindsted.
17. Jørgensen, Hans Georg, Ejby.
18. Karlebjerg, Preben, Langeland.
19. Knudsen, Lyon Sell, Vejle.
20. Krogsager, Jens Edmund, Struer.
21. Ludvigsen, Finn, Vejle.
22. Madsen, Poul Jørgen, Ildved.
23. Møller, Svend Valdemar, Nørup.
24. Nielsen, Niels Olfert Ricard, Lunderskov.
25. Nielsen, Carl Johan Frigaard, Bornholm.
26. Nielsen, Egon Harry, Tørring.
27. Nielsen, Evald, Vejle.
28. Petersen, Eske Hviid, Vejle.
29. Poulsen, Henning, Kollerup.
30. Rettig, Erich, Flensborg.
31. Søndergaard, Jørgen Asmus, Vejle.
32. Sørensen, Kresten Jespersen, Havndal.
33. Thomsen, Jørn Asger, Aalborg.

Lærereksamen 1961

1. Andersen, Mogens Wind, Hveisel.
2. Bräuner, Peter, Fredericia.
3. Christensen, Arly, V. Nebel.
4. Hansen, Niels Juul, Vejle.
5. Himmelstrup, Niels, Krogsballe.
6. Jensen, Agner, Hornstrup.
7. Jensen, Per Ballegaard, Østed.
8. Jensen, Svend Preben, Pannerup.
9. Jespersen, Richardt Georg, Brørup.
10. Jespersen, Robert Villy, Vejle.
11. Klausen, Kurt, Jerlev.
12. Kyed, Helge Jensen, Hørup.
13. Lauesen, Johnny, Vejle.
14. Laursen, Arne, Ølgod.
15. Madsen, Gunnar, Hjortsvang.
16. Midtgaard, Knud Fuglsang, Vejle.
17. Mouritsen, Eigil Kleis, Give.
18. Nielsen, Ib Overmark, Vejle.
19. Nielsen, Jørgen Axel, Viborg.
20. Pagh, Kurt, Vejle.
21. Pedersen, Paul Elmo, Vejle.
22. Pedersen, Vagn Meldgaard, Filskov.
23. Ravn, Henrik Haar, Ferup.
24. Sveistrup, Knud, Vejle.
25. Sørensen, Poul Erhard, Vejle.
26. Thomsen, Mogens Ingemann, Gauerlund.
27. Wessel, Bent Aage Lars, København.
28. Ærø, Leif Kofod, Give.

Indholdsfortegnelse

	Side
Dimissionstale 1961	5
Forstander Chr. Hasselbalch	8
Thomas Pedersen	10
Tysk historie i sydslesvigske danske skoler	13
Gudmund Værge	18
Hjemstavnsugen i Jelling	19
Af seminariets dagbog	22
Dimittenderne 1961	25
Jelling-Samfundets regnskab	26
Jelling seminarium 1960—61	29